
SANKT OLAV

St. Olav utkommer en gang ukentlig. — Abonnement både for Inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig, i Ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2,50 pr. kvartal forskuddsvís betalt, — for utlandet tillegg av vedkommende lands avisporto. Opsigelser må være Ekspedisjonen i hende senest 14 dager før hvert kvartalskløfte. — Annonser må være Innsendt Innen mandag aften. — Manuskript Innen fredag aften.

INNHold: Universalisme og nasjonalisme. — — Evangelium for 4de søndag i Fasten. — Epistel for 4de søndag i Fasten. — Hvad Olav Engelbriktsson førte med sig fra Norge. — „Ny skandale“ — „En jesuitisk bedrift“. — Autoritetens røst. — Den katolske Kirke. — Varia.

ST. OLAVS REDAKSJON, AKERSVEIEN 5 - OSLO - TELEFON 23743

RETT + OG + SANNHET

Universalisme og nasjonalisme.

Kristendommens universalisme, dens katolisitet, er den tydelig tilkjennegitte vilje av Ham som er gitt all makt i himmelen og på jorden. «Gå hen og lær *alle folk*, idet I døper dem i Faderens og Sønnens og den Helligånds navn, og lær dem å holde alt hvad jeg har befalt Eder, og se jeg er med Eder alle dager inntil verdens ende.»

Jeg skal være med Eder med den makt som er mig egen, jeg skal være med Eder ikke bare noen få dager eller år eller århundrer, men til alle tider, inntil verdens ende. Frykt derfor ikke! Dra ut og forkynn min lære og angrip alt som ikke stemmer med den! Sett ingen grense for din virksomhet hverken hvad tid eller utstrekning angår. Ditt ord vil aldri være uten resultat, verden kan ikke kue dig: jeg er med Eder. Tiden kan ikke utslette ditt arbeide: inntil verdens ende er jeg med Eder. Dette var Kristi uforanderlige, klare testament til sine apostler, sin for hele menneskeheten tydelig tilkjennegitte vilje. Kristus valgte sig apostler, iblandt apostlene valgte han som en fornuftig organisator, en som skulde være den første og største i myndighet. På apostlene og deres rettmessige etterfølgere bygget han sin Kirkes fremtid i verden. En av dem, Petrus, skulde i sine etterfølgere være denne Kirkes stadig synlige overhode, mens Kristus selv skulde vedbli å være dens usynlige verner.

«Gå hen og lær *alle folk!*» Uavlatelig skulde dette

mektige bud lyde gjennom Kristi Kirkes munn, med samme urokkelige autoritet; ti «hvo som hører Eder, hører mig . . . «Gå hen og lær alle folk», ikke så å forstå at alle folk, alle nasjoner også alltid virkelig skulde tilhøre denne Kirke — nei, ti Kristus tvinger ingen med fysisk makt, men apostlene og deres etterfølgere skal aldri opphøre å preke, å forkynne Evangeliet til alle folk, til alle nasjoner, så som Paulus skriver: «. . . deres røst utgikk til hele jorden, og deres ord til jorderikets grenser» og «. . . Evangeliets sannhets ord er kommet til Eder likesom det og er *i den hele verden*, og bærer frukt og vokser, likesom og blandt Eder.» Kristi apostler skal vidne for alle nasjoner og folk, men følger det derav at også alle vil høre Kirkens stemme? Nei, ti «ikke alle adlyder Evangeliet. Ti Isaias sier: Herre hvo har trodd hvad han har hørt av oss? Altså kommer troen av hørelsen, men hørelsen ved Kristi ord. Men jeg sier: har de kanskje ikke hørt? Men deres røst utgikk til *hele jorden* og deres ord til *jorderikets grenser*».

Kristi lære er én og samme lære for alle folk. «Én herre, én tro, én dåp». — «Én hjord og én hyrde». I motsetning til Kristi universelle Kirke, den katolske Kirke, står de nasjonale kirker og statskirkene. De innskrenker kristendommen til bestemte landsegner og i grunnen altfor jordiske interesser. Staten tar der kristendommen i sin tjeneste, og fra dronning nedverdiges

Kirken til slavinne, til politikkenes tjenerinne. Jesus vilde ikke vite av en slik partikularisme, og bestemte derfor å adskille det religiøse fra det rent politiske og betrodde hele trosskatten til Petrus, til apostlene og gjennom dem til deres etterfølgere. De skulde stå helt fritt overfor den verdslige makt, og i konflikter skulde de adlyde Gud (Kristus) mere enn menneskene. Han bragte den samme åpenbaring til alle verdens folk. De samme bud, de samme nådemidler skulde gjelde for alle mennesker. Sin éne Kirke stiftet Han for alle raser. Der skulde ikke være én for de germanske raser, en annen for de latinske o. s. v. En frelsesinstitusjon for hele verden. Vel kan den ene og samme tro gis liv på en forskjellig måte hos forskjellige folk, så de allikevel kan sette et visst nasjonalt preg på sin religion hvad det sekundære angår, så at det edle og gode som er særegent for hvert folk, også i denne universelle tro kan komme til sin rett, men egentlige nasjonalkirker er og blir helt ufullkomne fotografier av den Kirke som Kristus stiftet.

Statskirker og nasjonalkirker trues bestandig av at det åndelige absorberes av det timelige. De har løsrevet sig fra den store, av Kristus stiftede Kirke, de er større eller mindre grener som er blitt avskåret fra treet, og de lever så lenge som det gamle tres saft strømmer i dem. Tidligere eller senere må de nødvendigvis visne bort. Disse kirker står og faller med staten. Den russiske kirke er vel det sørgeligste bevis på det.

Denne katolske universalisme og internasjonale betrakter ordet «fedreland» ikke som bare et ord med en tom klang, som en maske, den strever ikke som f. eks. sosialistenes eller frimurernes internasjonale etter alle nasjoners oppløsning i menneskeheten, men vel etter stadig opriktigere og mere kristelige forbindelser mellom den ene nasjon og den annen. Kirkens universalisme er overnaturlig, idet den vil forene alle nasjoner i Ordet, som er blitt kjødt for oss, i Kristus. Den ødelegger ikke nasjonene, men fullkommengjør dem, den bringer hver nasjon enhet i fredens bånd. I denne internasjonale blir — i motsetning til sosialisters og kommunisters materialistiske internasjonale — fedrelandskjærligheten ophøiet til en hellig plikt, en plikt, som kan kreve selve livet som offer. Hvorfor? Ti det er landet som har gitt oss de høieste jordiske goder. Der er vi født, der er vi opdratt. Kri-

stus selv viste sitt fedreland en øm kjærlighet, Han gråt over dets skjebne. Og når Han på grunn av sitt eget folks likegyldighet forkynner sin frelsende lære for andre, som ikke er av Israels hus, da kan Han ikke undertrykke den klage: «En så stor tro har jeg ikke funnet i Israel.»

Kirken forkynner fedrelandskjærlighet. Den lar enhver be for sitt eget fedreland. Den tar hensyn til hver nasjons rettmessige ønsker og krav. I sin misjonsvirksomhet ivrer den for at hvert land snarest mulig får sitt eget presteskap. Alle gode patriotiske følelser respekteres. Kirken, omenn supernasjonal, kveler ikke de nasjonale forskjeller. Tvertimot, den verner om dem forsåvidt de kan fremme landets virkelige vel. Den verner hvert folks sprog, hvert folks gode tradisjoner og seder, ti hvert folk har sin egen historie, sin egen genius. Men likeså kraftig som den forsvaret denne sunde og fornuftige nasjonalisme, bekjemper den den usunde, fanatiske og blinde patriotisme, som især i vår tid gjør sig gjeldende. Den fordømmer den altfor vidtgående nasjonalisme, som oftest utarter til statsabsolutisme, til statsavguderi. Kirken fordømmer den hensynsløse nasjonalisme, som i sin bespottelige stolthet forkaster alt fremmed som noget mindreverdige. En slik nasjonalisme kjenner ikke til toleranse, hverken inn- eller utvortes. Den setter staten over alt. Staten blir der til Gud. Kirken derimot betrakter staten som noget underordnet, den forsvaret til alle tider og uten frykt for motsigelse kristendommens grunnidé: Gud som høieste Lovgiver. Vi mennesker skal først og fremst holde oss til Ham, til Hans bud, til Hans åpenbaringer. «Gi keiseren hvad keiserens er, og Gud hvad Guds er», men før det blev keiserens, var det Guds. Derfor kommer i et mulig konfliktstilfelle Guds vilje fremfor statens, hvilke ofre det enn vilde kreve.

Universalisme, ja, dog ikke den sosialistiske, ikke den materialistiske, men den «katolske», d. v. s. Frelserens, sannhetens, troens universalisme, en universalisme som utelukker enhver villfarelse på troens og moralens område. En universalisme som anerkjenner og hevder enhver nasjons eksistensberettigelse og selvstendighetsrett, men som på samme tid utroper Kristus til Konge ikke bare over de katolske nasjoner, men over hele menneskeheten, over *hver nasjon*, over hvert folk, ti alt er «under Hans føtter», og det er fra Ham at kongenes og statsoverhodenes og all menneskelig makt stammer. Det er Kristi Kirkes edle universalisme og nasjonalisme, og alle folk er kalt til å virkeliggjøre disse store kristelige oppgaver, som er hvert folks største.

Evangelium for 4de søndag i Fasten.

Johs. 6, 1—15.

1) På den tid drog Jesus bort til hin side av den galileiske sjø, Tiberiassjøen. 2) Og en stor mengde folk fulgte Ham, fordi de så de tegn Han gjorde på dem som var syke. 3) Men Jesus gikk op på berget, og Han satte sig der med sine disipler. 4) Og påsken, jødernes høitid, var nær. Da Jesus nu opløftet sine øine og så at en stor mengde folk kom til Ham, sa Han til Filippus: «Hvor skal vi kjøpe brød, så disse kan spise?» 6) Han sa dette for å prøve ham; ti Han visste selv hvad han skulde gjøre. 7) Filippus svarte Ham: «Brød for to hundre denarer er ikke nok for dem, så hver av dem kan få blott lite». 8) En av Hans disipler, Andreas, Simon Petrus' bror, sier til Ham: 9) «Her er en gutt som har fem byggbrød og to fisker; men hvad er det for så mange?» 10) Jesus sa: «La dem sette sig ned!» Men der var meget gress på dette sted. Da satte mennene sig ned, henvend fem tusen i tallet. 11) Jesus tok da brødene, og etterat Han hadde takket, utdelte Han dem til dem som hadde satt sig, likeledes av fiskene, så meget de vilde ha. 12) Og da de var blitt mette, sier Han til sine disipler: «Sank sammen stykkene som er tilovers, forat ikke noget skal spilles.» 13) De sanket dem da sammen, og fylte tolv kurver med stykker av de fem byggbrød, som var blitt tilovers efter dem som hadde spist. 14) Da nu folket så det tegn Han hadde gjort, sa de: «Denne er i sannhet den profet som skal komme til verden.» 15) Da Jesus nu visste at de vilde komme og ta Ham med makt for å gjøre Ham til konge, gikk Han atter fra dem op på berget, Han alene.

Anmerkninger.

1) Miraklet om mangfoldiggjørelsen av brødene og fiskene fortelles av alle fire evangelister; dog finner vi i Johannes' beretning enkelte særtrekk. Han nevner i særdeleshet Filippus og Andreas, en gutt og påskens nærhet, hvilket viser at beretningen er skrevet av et øienvidne.

4) Johannes beretter at påsken, jødernes høitid, er nær, for å antyde at den fra nu av skulde vike pladsen for den kristne påske. — Johannes som intet nevner om innstiftelsen av Alterets Sakrament, beretter derimot om mangfoldiggjørelsen av brødene, som er symbolet på eukaristien, og refererer Jesu tale om livets brød, som tolker dette mirakel. — Legg merke til at såvel innstiftelsen av Alterets Sakrament som mangfoldiggjørelsen av brødene finner sted før påske.

6) Jesus setter Filippus på prøve, ikke for å legge en snare for ham, men for å opmuntre hans tillid og få ham til å si: Herre, du er allmektig, du vet hvad du har å gjøre. I sannhet, Jesus «visste selv hvad Han vilde gjøre»; Johannes anmerker dette.

11) Johannes bruker ordet «takker», hvilket på gresk er «eukaristésas». De tre øvrige evangelister bruker det samme ord når de beretter om innstiftelsen av Alterets Sakrament. Derfor kalles dette sakrament i almindelighet «Eukaristi», som på gresk betyr «Takk-sigelse». — Mangfoldiggjørelsen av brødene og Alterets Sakrament er henholdsvis symbolet og realiteten: Jesus har mangfoldiggjort brødene for de fem tusen menn ved Tiberias sjø for å vise at han vilde gi hele menneskeheten livets brød i overflod.

H. D. Béchaux O. P.

Epistel for 4de søndag i Fasten.

Gal. 4, 22—31.

22) Det står nemlig skrevet at Abraham hadde to sønner, én av trellkvinnen og én av den frie kvinne. 23) Men den av trellkvinnen var født efter kjødet, og den av den frie ifølge forjettelsen. 24) Hvilke ting er billedlig talt; for de er to pakter: den ene nemlig fra berget Sinai fødende til trelldom, denne er Hagar; 25) ti Sinaiberget er i Arabia, men er å likeregne med det nuværende Jerusalem, det er nemlig i trelldom sammen med sine barn. 26) Men det Jerusalem deroppe, det er fritt, og det er vår mor. 27) Ti det står skrevet:

Fryd dig ufruktbare — du som ikke føder!
Bryt ut i jubel og utrop — du som ikke føler véer:
Mange er den forlatte kvinnes barn,
flere enn hennes som har mannen!

28) Men vi, brødre, er forjettelsens barn, likesom Isak. 29) Men likesom dengang, den som var født efter kjødet forfulgte den som var født efter ånden, således også nu. 30) Men hvad sier Skriften? Utdriv trellkvinnen og hennes sønn; ti trellkvinnens sønn skal ingenlunde være arving med den frie kvinnes sønn.»

31) Således, brødre, er vi ikke trellkvinnens, men den frie kvinnes barn.

Anmerkninger:

23) Den på naturens vanlige vis avledede sønn Ismael, Hagas barn, var billedet på de fra Abraham kjødelig nedstammende israeliter; den, i kraft av guddommelig forjettelse, på overnaturlig, underfull måte fødte sønn Isak (Saras barn), var deres forbillede som ikke etter kjødet, men etter ånden, ved troen, er Abrahams barn. Hagar er mor til araberne, som nedstammer fra hennes sønn Ismael, og bor i egnen om Sinai-berget. 25) Gud har altså i sitt forsyn ordnet alt slik,

at lovens pakt har blitt sluttet i Hagars sønners land, og disse var i sin far Ismael (Hagars sønn) utelukket fra å arve Abraham. 26) «Jerusalem deroppe» betyr himmelriket, Messiasriket, det er Kirken som den vil nå sin høieste fullendelse i de dødes opstandelse og ved den almindelige dom. Dens ånd og dens mål er himmelsk; i himmelen er også dens hode. Kirken er en fri kirke etter sitt forbillede, den frie kvinne, Sara, og rikere på barn enn det jordiske Jerusalem, den gamle pakts kirke. 27) Abrahams og Saras ufruktbarhet var for profetene billede på Sions ufruktbarhet.

Pastor dr. A. Sund.

Hvad Olav Engelbriktsson førte med sig fra Norge.

Foruten kisten med paramenter (omtalt i «St. Olav» nr. 3 1931) hørte en tønne med til Olav Engelbriktssons gods. Her finner vi mange verdifulle kirkeklenodier. Øverst lå en innholdsfortegnelse som var skrevet av hr. Peter, erkebiskopens kapellan. Der stod: Først St. Olavs kammer i en eske. To høie kroner, den største forgylt utenpå, den minste helt forgylt. Biskopens mitra, helt besatt med stener (antagelig pretiosa). På en silkepose stod skrevet: «Denne kalk og disk tilhører Vår Frue Kirke i Trondhjem». (Da ikke kostbarhetene selv anføres, kan de kanskje være med blandt de andre klenodier. Det er også en mulighet for at erkebiskopen har tatt dem med sig til Lierre for å bruke dem til sin private gudstjeneste dernede). Enn videre: To kalker med disker, av rent gull og besatt med stener. Tre forgylte monstranser med tilbehør. En høi forgylt monstrans med rundt speilglass. Ennu en høiere og forgylt monstrans uten glass. Elleve forgylte kalker. (Både Lange og Mathiesen har her *en* kalk. Men i det gamle nederlandske dokument står uttrykkelig elleve, «elf»). Like nedenfor treffer vi dessuten på elleve kalker — og kalk og disk hører alltid sammen). Elleve forgylte disker. En sølvkalk med disk som ikke var forgylt. Et St. Olavs-billede med fot, et englebillede, to Vår kjære Fruebilleder, forgylte. Krumningen på biskopstaven. Tre forgylte, stenbesatte småkors. To store sølvampuller. Fire spenner til korkåper. En sølvbøsse til å opbevare sakramentet i (antagelig en pyxis). En sølvkanne som tar en pint.

Tilsammen veiet innholdet i tønne litt over 106 mark sølv etter Kølnsk vekt. Denne sum er i sig selv så ringe, sammenlignet med det som Christian III fikk fatt i, at beskyldningene mot Olav Engelbriktsson som kirke-

raner burde falle bort av sig selv. Det meste av dette må ha tilhørt hans huskapell. Foruten kapellet i bispegården har han også hatt et på Steinvikholm. Siden branden i 1531 opholdt han sig der til stadighet, og en erkebiskop måtte ha et kapell på sitt faste slott. Under utgravningene fant man også alterstenen. Det er i dette kapell han må ha anbragt helgen-skrinene fra domkirken, for i et annet rum enn et kapell vilde neppe erkebiskopen ha satt nasjonalhelligdommen, Olavsskrinet.

Det er innlysende at Olav Engelbriktsson som landets primas må ha hatt et vakkert og kostbart utstyr til begge sine huskapper, og at det var det han tok med sig. Man kan nok undre sig over hvad erkebiskopen skulde med 14 kalker — og ennu mer hvorfor han tok dem med sig ut av landet. Konservator Kielland mener i sin bok «Norsk gullsmedkunst i middelalderen» at disse fjorten kalkene må ha tilhørt domkirken som så ikke skulde være i besiddelse av flere. Men er det ikke meget som taler for at det kunde være erkebiskopens personlige eiendom? Erkebiskopene hadde sine egne gullsmeder, og de lot forarbeide mange praktfulle kirkeklenodier. De få kalker som er blitt bevart fra den tid, viser at de er blitt forarbeidet under hans episkopat. Kirkeretten var dengang ikke så utviklet som nu, og det var f. eks. ingen sjeldenhet at biskopene solgte kirkesølv for å sette kirkene sine i stand. Ennu den dag i dag har en sogneprest uten videre rett til å gi bort kalker til andre kirker, hvis han finner at han har for mange. Prestene i middelalderen eide alltid selv en eller flere kalker. Den tid hadde også øinene oppe for hvilken farlig smittekilde kalkene kunde være, og prestene brukte næsten alltid sine egne kalker under

gudstjenestene. Endelig testamenterte rikfolk meget ofte kalker og andre kirkeklenodier til kirker og prester, og Olav Engelbriktsson hadde sikkert fått flere kalker som gave, eller gjennom testamenter. Naturligvis hadde han ikke bruk for så mange på sin reise, men vi må heller ikke glemme at han var reist ut for å be om hjelp. Det kostet penger både å få folk og skib til å gå med. Da han ikke hadde nok rede penger, måtte han selge kirkesølv. Sølv og andre klenodier var et meget almindelig betalingsmiddel i middelalderen. Da han får vite at han ikke kan vente noen hjelp hos keiseren, er det han lar sine eiendeler opbevare i Deventer. Vi hører i Hamars krønike at da biskop Magnus stilte sig på Christiern II's side, tillot erkebiskopen ham å selge noe av kirkesølv for å hjelpe Christiern. Vi må også se på det med datidens øine og ikke med nutidens ophøiede begreper om ærlighet. Solgte geistligheten noe av kirkesølv for å kunne utbedre kirkene med det, falt det vel neppe noen inn å kalle dem for kirkeranere for det.

Naturligvis kan det blandt kalkene ha vært noen som tilhørte domkirken. Ser vi gjennom fortegnelsen, finner vi foruten tolv almindelige kalker, to kostbare gullkalker. Det må efter beskrivelsen ha vært praktkalker, som bruktes på de store høitider i motsetning til hverdagens mere enkle, almindelige kalker. Helt fra begynnelsen av var kalkene rikt dekorert med symbolske dyr og plantemotiver, men praktkalkene var dessuten besatt med edelstener og innlagt med emalje. Slik må også de to kalkene som vi finner blandt erkebiskopens eiendeler ha sett ut.

Det er meget mulig at en av disse var den gullkalk som erkebiskopen hadde fjernet fra Reinklostret noen år i forveien. Haakon Haakonssønns dronning, Margrethe, skulde ha gitt den til klostret da hun trakk sig tilbake dit i 1264. Fru Inger til Østraat grep efter alle anledninger som kunde bringe henne økonomiske fordeler. Hun fikk abedissen for klostret til å velge sig til forstanderinne, og det uten at erkebiskopen blev underrettet om det. Han fjernet da en del gjenstander fra klostret, deriblandt klostrets segl, en forgylt krone og en gullkalk som en «fremfaren dronning i Norge hadde givet did.» Erkebiskopen holdt til det siste på Kirkens rett. Han følte ikke at noen verdslige satte sig i besiddelse av det som hørte Kirken til. Han kjente fru Inger og stolte ikke på hennes fagre ord om at hun vilde opreise klostret og holde det «ved god skikk og kristelig regimente». Han gjennemskuet henne og hadde såmeget mere rett til det som han like efter fikk

høre at hennes svigersønn, Niels Lykke, hadde satt sig i besiddelse av Tautra.

Erkebiskopen tok sikkert vare på denne kalk, slik kjærlighet han hadde til alt norsk. Det er også meget som taler for at han ikke lot den bli igjen på Steinvikholm, eller i Nidaros, utsatt som byen var for stadige angrep.

E. Fåberg.

„Ny skandale“ —

„En jesuitisk bedrift“.

Under disse sensasjonsvekkende overskrifter har der i «Chr.sands Tidende» stått to artikler, den første 18. februar, datert Oslo 17. februar, den annen 2. mars, datert Malmø.

(Den første gjengir vi her i sin helhet, den annen lyder for oss katolikker så pøbelaktig, at den ikke fortjener den plass den vilde trenge. — R e d.).

Oslo, 17. febr.

«Svenske blader forteller om en ny sensasjonsaffære mellem en katolsk geistlig og en landsmanninne av frøken Ramstad. Den unge småstadsdame brøt først efter prestens overtalelse sin forlovelse og påvirkedes deretter av den katolske prest til i hemmelighet å flykte fra Sverige til et katolsk land. Flukten blev opdaget i siste øieblikk av foreldrene. Den katolske biskop i Sverige, Müller, hadde da også fått nyss om forholdet og beordret telegrafisk presten å avstå fra den romantiske affære.»

Da jeg leste det første opsett, så jeg straks at saken ihvert fall måtte være betydelig overdrevet. Det annet opsett bar i sig selv klare vidnesbyrd om at det meste var opdiktet. Der var for meget av det som stred mot katolsk praksis og kirkerett.

Imidlertid hadde jeg allerede skrevet til den katolske biskop Müller i Stockholm, for å forhøre mig om hvorledes saken forholdt sig. Nu ligger hans svar for mig med en hel del dokumenter, som stiller saken i det rette lys.

Først og fremst biskopens egen «Beriktigelse» til «Stockholms Tidningen». Biskopen betegner artiklen i bladet som «sensasjonell, egnet til å ophisse sinnene mot den katolske Kirke, i høi grad ensidig, feilaktig og misvisende». — «Med det kjenskap han har til sakens forhold», tar han presten og hans forhold i forsvaret som ganske korrekt og i alle deler helt i overensstemmelse med Kirkens rett og statens lover. Han har hverken telegrafisk eller på annen måte grepet inn mot presten.

Av de foreliggende dokumenter fremgår det, at man ikke bare fra katolsk side, men også fra protestantisk hold sterkt har reagert mot den ubegripelige og ond-artede opdiktelse.

I «Skånska Dagbladet» under overskriften: «Mål och medel», kalles angrepet på St. Elisabethsøstrene og kapellanen i Malmø for «uvederheftig», «skildringen er usmakelig sensasjonell utstyrt, flere punkter misvisende og talen om pikens rømningsforsøk misvisende og overdrevet». «Stockholms Tidningen»s fremgangsmåte betegnes som «amerikansk journalistikk». Til et angrep, heter det, «måtte man sørge for et bedre utgangspunkt og bruke blanke våben».

Vedkommende prest, pastor Mens, opplyser i «Helsingborgsposten» 17. februar, at han ikke er jesuit som påstått, og ikke har fått nogensomhelst utdanning hos jesuiter. Rømningshistorien er ren romantisk fantasi. Mot foreldrene som vilde tvinge datteren til ekteskap mot hennes vilje, forsvarte han hennes frihet og hennes samvittighet. Ingen må tvinges til ekteskap og heller ikke til klostret. Både ekteskap og klosterløfter er ugyldige når de påtvinges. Dette sier katolsk kirkerett.

Omhandlede dame rykker selv ut i «Svenska Aftonbladet» med en indignert protest mot disse «av snikk-snakk opkomne opdiktelser, at jeg skulde ha vært et viljeløst redskap i min skriftefars hender. Det opprører mig på det høieste at min skriftefar uten bevis er blitt anklaget for å ha vært ophav til mine handlinger.»

Foreldrene har vært hos presten og gjort ham undskyldning for de ubeføiede angrep, som de dypt beklaget.

Efter dette spør man sig uvilkårlig hvilken plutselig nødstilstand der er opstått i den svenske protestantisme eller hvilken slags «ånd» som er fart i disse mennesker, som griper til den slags skandalediktning som her er tilfelle.

C. Riesterer.

«Christiansands Tidende», 7. mars 1931.

AUTORITETENS RØST

En meget bemerkelsesverdig tributt til den hellige Faders encyklika om ekteskapet gis av dr. Norman Maclean,, en eminent presbyteriansk pastor i «Scots Observer» for 12. februar. Vi hitsetter fra «The Universe»: De alvorlige fakta om den fallende fødselsprosent i Skottland utgjør hans tekst, og han skriver:

«— — denne krise som kirken stilles overfor berøres av to, nylig utsendte kunngjørelser. Fra Lambeth-konferansen kom en encyklika, som talte med en usikker røst, og fra Vatikanet kom der en annen encyklika som talte med en autoritet som påkaller oppmerksomhet. Paven stammet ikke i sin dom eller i sine bud. De troende må ikke sette nogen hindring i strømmen av nytt liv som kommer til verden. Innskrenkning i fødsler blev fordømt og bannlyst. Den som er ulydig vil bli ansvarlig overfor Kirkens tukt. Og paven får sin forordning hørt. Lambeth-konferansens ettergivende holdning står i bedrøvelig kontrast til Roms ikke-ettergivende holdning.»

Fremtidens ledelse.

Dr. Maclean fortsetter: «For de reformerte kirker er dette det kritiske punkt for nærværende. Hvis man tar 1000 av den reformerte tro med et fødselsoverskudd av 10 ved siden av 1000 av den romerskkatolske kirke med et fødselsoverskudd av 25, så vil ved slutten av en generasjon den kommune som holder på «Reformasjonen» være i håpløst mindretall. Ikke det alene, men de vil være av en dårligere kvalitet. For det er i de store familier at barn lærer å stole på sig selv, å øve selvkontroll og egendisiplin, hvorav avles handlekraft.

Fremtidens ledelse vil ligge i hendene på de borgere som vokser op i de tallrike familier. Hvis de reformerte kirker ikke gjør tilbørlig ære på sakramentene, så vil den romerske kirke komme til å herske, og med rette. Og sikkert, hvis de reformerte kirker fortsetter med den tomme vugges politikk — og hvis den romerske kirke ærer Vatikanets dekret, — så vil den romerske kirke herske og herske med rette.»

Vårt ansvar.

«The Universe» kommenterer:

«Slike ord illustrerer levende, ikke bare den katolske lære og den katolske Kirkes autoritet; men også det umåtelige ansvar den enkelte katolikk har som representant for Kirken i det daglige liv midt blandt en ikke-katolsk befolkning. Dr. Maclean sier riktig: «Ondets rot ligger i ukristelig egenkjærlighet, som velger behag og nytelse og stenger dør for barnet»; — og: «— den enslige friborger fra våre barnepleieanstalter vil ikke fremskaffe den slags mennesker som velger plikten foran retten, og selvfornektelse fremfor egeninteressen. Men en atmosfære av lettvindt og dum optimisme har døvgjort menneskenes øren overfor alle advarsler. Og så driver man på og diskuterer om de unge, og hvordan de skal opdras, — mens hele spørsmålet er, om der blir nogen ungdom som er umaken verd å opdra.»

Katolikker er ikke sikre for «selvgodheten» eller «dum optimisme»s snarer. I forhold til hvorledes vi forholder oss til det høie eksempel andre venter av oss, vil vi være istand til å hjelpe de andre, og fremskynde Kristi kongedømme på jorden.»

(The Universe», 27. febr. 1931).

O. A.

Den katolske Kirke.

... — «Mørket dekker jorden og mulmet folkene.» Freden svant fra jorden, folk stod op mot folk, stand mot stand. Intet bånd forenet folkene. Ikke nogen stor, almindelig idé hersket i folkelivet. Ikke nogen av alle anerkjent og av alle trodd sannhet dannet noget fellesgrunnlag for alle stater, folk og stender. Religionen skulde vedbli å bestå, men bare som et beskjedent privatanliggende. Kirken talte man når den gav avkall på den overnaturlige karakter som Gud hadde gitt den, når den vilde overdrage menneskeslektens oppdragelse som Frelseren hadde betrodd den, til staten, til samfundet, til «videnskapen», til «kulturen». Men da det overnaturlige var fjernet fra livet, og videnskapen og bare naturen enda gjaldt, så krevet også naturen retten til å leve ut. Den vilde ikke høre om de beskyttende skranker som Herren hadde omgitt menneskelivet med. Da de fremtidige goder stadig mere blev tapt av syne, styrtet alle sig over de jordiske, synlige goder. Jakten efter vinning og fornøielse begynte. Kampen for tilværelsen, som ansåes for drivfjæren i all utvikling, blev overført på menneskeheten, på individenes og folkenes liv. Revolusjon og verdenskrig var følgene av disse anskuelse. Efterat menneskeheten hadde mistet sin åndelige enhet, hadde prisgitt den, måtte det inntre splittelse i det åndelige liv. Det mest bedrøvelige er det: at hedningeverdenens mørke famlende søker efter lyset, mens den moderne kultur og videnskap med vilje utelukker kristendommen som offentlig makt, som førende, herskende størrelse. Det er trist å leve i mørket, men meget tristere er det når man vil leve i det, når man egensindig stenger sig ute fra lyset og også forsøker å fjerne andre fra det.

Og allikevel: Venit lumen tuum. Kirkens lys lyser. Man kunde ikke slukke det, man kjempet og raste mot det, men det strålte stadig klarere. Og man begynner allerede å ane at der skjuler sig en lyskraft i Kirken, fremforalt i Kirkens midtpunkt. Førerne motstår den enda, de blir engstelige ved tanken på at de skuffede

folk atter vil vende sig mot Kirken. Men det nytter ikke, man kan ikke hindre solopgangen. Vær bare tålmodig hellige Kirke! Vent bare på din tid. Bare ikke kvel det åndelige liv. Bare ikke tro å kunne vinne det moderne menneske med tidsmessige innrømmelser, ved avkortelser. Bare når lyset utfolder sin fulle kraft, bare når det bevarer sin fulle renhet og klarhet, utøver det sin dragende virkning på mennesker og nasjoner. Hvor lenge har ikke Israel lengtet, med hvilken tålmodighet har det ikke håpet og trodd når mørket omkring blev stadig tettere og sortere. Profetens ord: Venit lumen tuum, blev levende i deres sinn. Og lyset er kommet. Så langt også du, det nye testamentes Israel, efter den dag det vil bli sannhet for dig. Da forandrer Gud din sorg til glede, ditt «kyrie» til et glad «alleluja».

Det er en evangelisk pastors lovsang om den katolske Kirke. Joh. Lortzing fra Göttingen har skrevet en rekke bøker hvis hovedhensikt er å føre sine protestantiske trosfeller til sannhetens havn, den katolske Kirke.

VARIA.

Oslo.

Onsdag 4. mars holdt velærv. pater dr. teol. og dr. juris. *Béchaux* foredrag i «*De Vernepliktige officerers Forening*» om: «Krigen og den kristne samvittighet». Det vel dokumenterte og saklige foredrag blev påhørt med stor oppmerksomhet og lønnet med kraftig bifall, som gjentok sig efterat formannen, kaptein *Queljer*, hadde fremført forsamlingens takk. Blandt de tilstedeværende var formannen i Stortingets Militærkomité, oberstløytnant *Mjøen*, apostolisk administrator *Irgens* og pater *Alby*.
S.

Bergen.

En veteran i Herrens vingård.

Den 16. mars feirer Bergens-menighetens eldste medlem, hr. Bucher, sin 80. fødselsdag. Efter å ha utdannet sig som typograf og boktrykker i Hammerfest og i sin fødeby Tromsø, kom han i 23-års-alderen til Bergen. Her hadde han fått plass i Beyers boktrykkeri. Kun få år efterpå blev han optatt i vår Kirke, hvori han i årenes løp har vist sig som et trofast og apostolisk medlem. Han konverterte noen år før Mgr. Offerdahl, som

har vært hans personlige venn, mens denne var lærer på vår skole. Da pastor Stub opprettet «Foreningen for Bønnens Apostolat» her i Bergen, var hr. Bucher en av de første og ivrigste medlemmer helt fra begynnelsen av. Ved pastor Stubs død påtok han sig det sekretærarbeide som denne forening medførte, og dette gjør han enda den dag idag. Noen år etterat St. Pauls kirke var tatt i bruk, blev han den første eksaminerte organist i denne. Uten å nevne hans mange gaver til kirken, vil vi kun minne om det kostbare orgel han skjenket Tromsø-menigheten. Da i pastor Wangs tid St. Josefsforeningen blev stiftet, var hr. Bucher blandt stifterne, og han har vært foreningens første formann i mange år. Inntil for noen få år siden har han vært menighetens kasserer, og medlem av kirkens tilsynsråd. Han viste å ha en stor interesse for søstrene og hospitalet; alltid har han stått hjelpeferdig med råd og dåd. I mer enn 48 år har han virket i Beyers boktrykkeri, hvorav de tre siste år som forretningsfører. Tilslutt måtte han i 1922 fratre på grunn av sykelighet. Fremdeles lever han med i alle Kirkens anliggender, og han gleder sig over å se at St. Pauls menighet vokser og synes å gå en stadig mere blomstrende fremtid imøte. Som en trofast tjener har han arbeidet i Herrens vingård, med dyktighet parret med stor beskjedenhet. Mange vil minnes ham på hans festdag og be for ham, at Gud må skjenke ham en lys livsaften og en herlig krone i himmelen for velgjort og uegennyttig arbeide.

V.

Russland.

Vi hitsetter her noen statistiske meddelelser, som er tatt fra den offisielle fortegnelse over erkebispedømmet Mohilovs (Russland) prester og kirker. Fortegnelsen er blitt publisert i Polen, hvor den utviste erkebiskop, mgr. Edvart de Ropp, for tiden opholder sig.

Av de 233 prester som ennå utgjør Mohilovs katolske geistlighet, lever der bare 46 for øieblikket i Russland, og utfører der sitt virke så godt de formår. 30 sitter i fengsel, resten er utvist. (Derav lever 106 i Polen, 34 i Lithauen og Lettland, 12 i andre land). Erkebiskopen, mgr. Ropp, en åttiåring, blev i 1919 arrestert av bolsjevikene og dømt til døden. Etterpå blev dom-

men forandret til utvisning, og nu lever han i Warschau. De apostoliske administratorer og suffraganbiskoper er alle enten blitt fengslet eller utvist. Den apostoliske administrator i Moskva og biskopen mgr. Zerr skal være på frie føtter ennå. Også den apostoliske administrator i Vladivostok (Sibiria) skal fremdeles være på sin post.

Av fortegnelsen over erkebispedømmets kirker og kapper fremgår at mange av dem enten er blitt stengt av bolsjevikene eller nedlagt på grunn av forfølgelsen. Allikevel formår forfølgernes raseri slett ikke å slukke de troendes religiøse liv. I urokkelig trofasthet forener de sig om sine få prester, i det faste håp om lysere dager. De få meddelelser som bare av og til når til oss, vidner ved tallenes stumme veltalenhet om det katolske presteskaps og katolikkenes martyrium i Russland. Her ligger et nytt og fruktbart arbeidsfelt for Nasjonenes forbund, selv om det bare bygger på samfundets naturlover.

Ifølge Sovjetunionens siste offisielle statistikk lever der i Russland 2 millioner jøder. 21 prosent er embedsmenn, 25 pst. arbeidere, 12 prosent forretningsmenn, 8 prosent bønder. På høiskolene er jødene representert på følgende måte: på den polytekniske 15 pst., på handelshøiskolen 18 pst., ved de medisinske fakulteter 15 pst., ved det filosofiske fakultet 12 pst., på kunstskolen 22 pst. Av de 417 medlemmer av bolsjevikenes central-råd er 127 jøder.

Den engelske og amerikanske losje.

Organet for frimurerne i Wien, «Freimaurerzeitung», inneholder en statistikk over losjens utvikling i England og Amerika. Ved Englands stor-losje er der tilknyttet 4547 aktive frimurerforeninger, som betegner en vekst av 85 avdelinger. Bare i London utøver 1102 frimurerforeninger sin virksomhet. Dessuten finnes i England ennå 1687 losjer av en høiere grad. New Yorks storlosje, som innen kort tid feirer sitt 150-års jubileum, omfatter 1015 foreninger med mere enn 346 000 frimurere. Disse to store frimurerorganisasjoner danner brennpunktet i hele frimureriets virksomhet verden over. Losjen i Berlin har 12 000 medlemmer, i Wien 2300.